

The Giants Who Shaped Modern Orthodoxy -14

[Professor] Nechama Leibowitz z"l

Rabbi Dr. Aaron Adler

1. ויקרא פרשת קדושים פרק יט פסוק יח
לֹא־תִקְמוּ וְלֹא־תִטְּרוּ אֶת־בְּנֵי עַמְּךָ וְאֶהְבֵּת לְרַעְךָ כְּמוֹךָ אֲנִי ה':
2. שמות פרשת בא פרק יא פסוק ב
דְּבַר־נָא בְּאָזְנֵי הָעָם וְיִשְׁאַלּוּ אִישׁ מֵאֵת רַעְיוֹנוֹ וְאִשָּׁה מֵאֵת רַעְיוֹתָהּ כְּלִי־כֶסֶף וְכִלְי־זָהָב:
3. תלמוד ירושלמי מסכת נדרים פרק ט הלכה ד
ואהבת לרעך כמוך. רבי עקיבה אומר זהו כלל גדול בתורה. בן עזאי אומר [בראשית ה א] זה ספר תולדות אדם זה כלל גדול מזה.
4. הכתב והקבלה ויקרא פרשת קדושים פרק יט פסוק יח
(יח) ואהבת לרעך כמוך. ר"ל כל אופני הטוב והחסד שאדם מסכים בדעתו וגומר בלבו שראוי לו לקבל מאהובו יעשה לרעהו שהוא כל אדם...
5. בראשית פרשת בראשית פרק ד פסוק ח
(ח) וַיֹּאמֶר קִין אֶל־הֶבֶל אָחִיו וַיְהִי בְהֵיוֹתָם בַּשָּׂדֶה וַיִּקֶּם קִין אֶל־הֶבֶל אָחִיו וַיְהַרְגֵהוּ:
6. בראשית רבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה כב סימן ז
ויאמר קין אל הבל אחיו ויהי בהיותם וגו', על מה היו מדיינים, אמרו בואו ונחלוק את העולם אחד נטל הקרקעות ואחד נטל את המטלטלין, דין אמר ארעא דאת קאים עליה דידי, ודין אמר מה דאת לביש דידי, דין אמר חלוץ, ודין אמר פרת, מתוך כך ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו, רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אמר שניהם נטלו את הקרקעות, ושניהם נטלו את המטלטלין, ועל מה היו מדיינים, אלא זה אומר בתחומי בהמ"ק = בית המקדש = נבנה, וזה אומר בתחומי בהמ"ק נבנה, שנא' ויהי בהיותם בשדה, ואין שדה אלא בהמ"ק, היך מה דאת אמר (מיכה ג) ציון שדה תחרש, ומתוך כך (בראשית ד) ויקם קין אל הבל אחיו וגו', יהודה בר אמי אמר על חוה הראשונה היו מדיינים, אמר רבי איבו חוה הראשונה חזרה לעפרה ועל מה היו מדיינים אמר רבי הונא תאומה יתירה נולדה עם הבל זה אומר אני נוטלה שאני בכור, וזה אומר אני נוטלה שנולדה עמי, ומתוך כך ויקם קין.
7. משנה מסכת אבות פרק ד משנה כא
רבי אליעזר הקפר אומר הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם:
8. ויקרא פרשת קדושים פרק יט פסוק יד
לֹא־תִקְלָל חֲרֹשׁ וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל וַיְרֵאתָ מֵאֲלֹהֶיךָ אֲנִי ה':
9. רש"י ויקרא פרשת קדושים פרק יט פסוק יד
ולפני עור לא תתן מכשל - לפני הסומא בדבר לא תתן עצה שאינה הוגנת לו, אל תאמר מכור שדך וקח לך חמור, ואתה עוקף עליוס ונוטלה הימנו:

10. ספרא קדושים פרשה ב סוף פרק ג אות יד

ולפני עור לא תתן מכשול לפני סומא בדבר בא ואמר לך בת איש פלוני מה היא לכהונה אל תאמר לו כשירה והיא אינה אלא פסולה, היה נוטל ממך עצה, אל תתן לו עצה שאינה הוגנת לו, אל תאמר לו צא בהשכמה שיקפחוהו ליסטים, צא בצהרים בשביל שישתרב, אל תאמר לו מכור את שדך, וקח לך חמור, ואת עוקף עליו ונוטלה ממנו, שמא תאמר עצה טובה אני נותן לו והרי הדבר מסור ללב, שנאמר ויראת מאלהיך אני ה'.

11. רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק יב הלכה יב - יד

הלכה יב

אסור למכור לגוים כל כלי המלחמה ואין משחזין להם את הזיין ואין מוכרין להן לא סכין ולא קולרין ולא כבלים ולא שלשלאות של ברזל ולא עששיות של ברזל הינדואה ולא דובים ואריות ולא כל דבר שיש בו נזק לרבים אבל מוכרין להן תריסין שאינן אלא להגן.

הלכה יג

וכשם שאסרו למכור לגוי כך אסרו למכור לישראל שמוכר לגוי, ומותר למכור הזיין לחיל של בני המדינה מפני שהן מגינין על ישראל.

הלכה יד

כל שאסור למכור לגוי אסור למכור לישראל שהוא ליסטיס, מפני שנמצא מחזק ידי עובר עבירה ומכשילו, וכן כל המכשיל עור בדבר והשיאו עצה שאינה הוגנת או שחזיק ידי עוברי עבירה שהוא עור ואינו רואה דרך האמת מפני תאות לבו הרי זה עובר בלא תעשה שנ' ולפני עור לא תתן מכשול. הבא ליטול ממך עצה תן לו עצה ההוגנת לו.

12. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף כב עמוד ב

והרי אבר מן החי, דכתיב לא תאכל הנפש עם הבשר, ותניא, רבי נתן אומר: מנין שלא יושיט אדם כוס יין לנזיר, ואבר מן החי לבני נח - תלמוד לומר ולפני עור לא תתן מכשל.

13. תלמוד בבלי מסכת מועד קטן דף יז עמוד א

דתניא: ולפני עור לא תתן מכשל - במכה לבנו גדול הכתוב מדבר.

14. רש"י מסכת מועד קטן דף יז עמוד א

דקא עבר משום ולפני עור לא תתן מכשול - דכיון דגדול הוא, שמא מבעט באביו, והוה ליה איהו מכשילו.

15. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף עה עמוד ב

ואלו עוברין בלא תעשה: המלוה והלוה והערב והעדים, וחכמים אומרים: אף הסופר, עוברים משום לא תתן ומשום אל תקח מאתו, ומשום לא תהיה לו כנושה, ומשום לא תשימון עליו נשך, ומשום ולפני עור לא תתן מכשול ויראת מאלהיך אני ה'...

אמר רב יהודה אמר רב: כל מי שיש לו מעות, ומלוה אותן שלא בעדים - עובר משום ולפני עור לא תתן מכשל...

16. תלמוד בבלי מסכת מועד קטן דף ה עמוד א

מצינין את הקברות. אמר רבי שמעון בן פזי: רמז לציון קברות מן התורה מנין... אביי אמר מהכא: ולפני עור לא תתן מכשל...